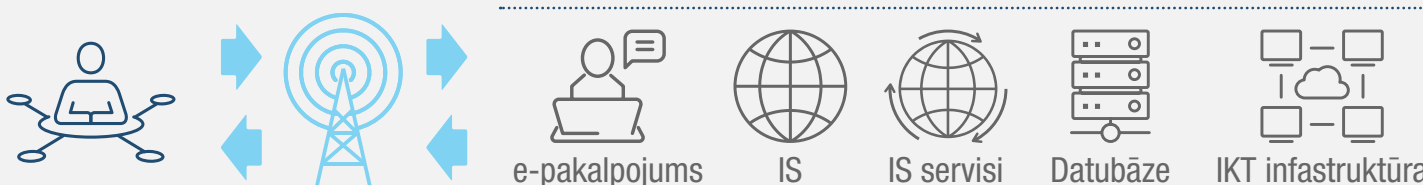

INFORMĀCIJAS SISTĒMU PIEEJAMĪBA – KĀ TAS STRĀDĀ?

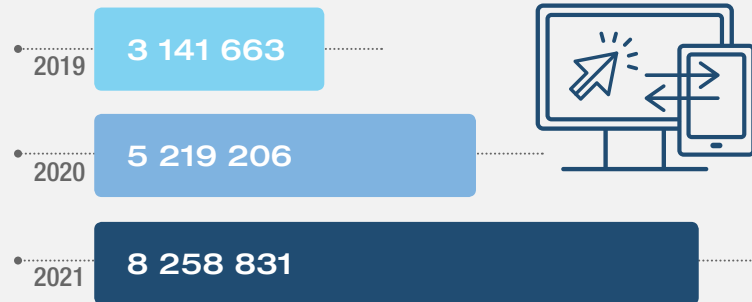
“Pieejamība” nozīmē, ka lietotājam vajadzīgajā laikā nepieciešamo darbību veikšanai tiek nodrošināta savlaicīga, garantēta piekļuve informācijai, kuras nodrošināšanai ir pieejama IKT infrastruktūra, IS, lietojumprogrammas (t.sk. izveidotie interfeisi, piemēram, e-pakalpojumi) un sakaru tīkli

PIEMĒRAM lai saņemtu e-pakalpojumu portālā Latvija.lv, nepieciešams, lai darbotos

- portāls Latvija.lv un savietotājs, kurus uztur VRAA
- lietotāja autentifikācijas mehānisms, kuru nodrošina LVRTC vai kāda no komercbankām
- pati IS un e-pakalpojumu izpildošie servisi, kurus uztur iestāde
- saistītās IS un servisi, kas nepieciešami, piemēram, personas datu pārbaudei ledzīvotāju reģistrā, kuru uztur PMLP
- datu apmaiņas kanāli, kurus uztur dažādi telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēji

PIEPRASĪJUMS AUG IK GADU

Pakalpojumu skaits ir liels

- ir pieejama informācija par **2431** e-pakalpojumu,
- no tā pašā portālā izmināti **119** e-pakalpojumi,
- pārējie – iestāžu tīmekļvietnēs, uz kurām portālā Latvija.lv ir publicētas saites.

LIKUMĀ NOTEIKTĀS PRASĪBAS INFORMĀCIJAS SISTĒMU PIEEJAMĪBAI

INTEGRĒTAJĀM VALSTS INFORMĀCIJAS SISTĒMĀM → **98%**

SAVIETOTĀJAM → **99%** **E-PAKALPOJUMIEM** → **98%**

Informācijas sistēmu (IS) un e-pakalpojumu pieejamības pārvaldībā ir risināmas problēmas. Par to liecina e-pakalpojumu darbības traucējumu un nepieejamības gadījumi. Uz jautājumu “**Vai varam paļauties uz IS pieejamību un e-pakalpojumu saņemšanu?**” Valsts kontrolei revīzijā rast viennozīmīgu atbildi neizdevās, jo:

- netiek uzkrāta un analizēta informācija par sasniegto e-pakalpojumu un to atbalstošo IS pieejamības līmeni
- nav skaidrs, ko mērīt, kādā veidā un nav arī aprēķina metodikas
- nav noteikta nepieciešamība apzināt un vērtēt situāciju e-pakalpojumu un to atbalstošo IS pieejamībā
- nav skaidrs, kā nodrošināt un ko uzraudzīt, lai sasniegtu normatīvajos aktos noteikto pieejamības līmeni
- netiek salāgots IS izvīzītais darbības laiks un sasniedzamais pieejamības līmenis starp visām e-pakalpojuma nodrošināšanā iesaistītajām komponentēm
- nav noteikts, kāds ir e-pakalpojuma darba laiks

Lai arī normatīvajos aktos ir noteiktas IS pieejamības prasības, valsts pārvaldē nav vienotas izpratnes

ko tas nozīmē

kā izmērīt

kā to nodrošināt

kā uzraudzīt

KURŠ PAR KO ATBILD

INFORMĀCIJAS SISTĒMU PIEEJAMĪBAS JOMĀ

Informācijas sistēmu pieejamība – mijiedarbība starp IKT resursu un IKT drošības pārvaldību. Atbildība sadalīta starp vairākām iestādēm

VARAM – IKT resursu (t.sk. IS un e-pakalpojumu) pārvaldības jomā vadošā iestāde, kas izstrādā politiku, organizē un koordinē politikas īstenošanu arī IKT izmantošanā optimālai iestāžu funkciju izpildes organizēšanai un pakalpojumu klāsta un satura pilnveidošanai un pieejamības nodrošināšanai

Aizsardzības ministrija – IKT drošības jomā vadošā iestāde, kas koordinē IT drošības politikas veidošanu un īstenošanu

Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija (CERT.LV) – uztur vienotu elektroniskās informācijas telpā notiekošo darbību atainojumu, sniedz atbalstu drošības incidentu novēršanā, kā arī uzrauga, kā valsts un pašvaldības iestādes izpilda Informācijas tehnoloģiju drošības likumā noteiktos pienākumus

Iestādes – katras iestādes vadītājs nodrošina IKT drošības pārvaldību, t.sk., lemjot par IKT infrastruktūras aizsardzībai piemērojamajiem tehniskajiem līdzekļiem

IETEIKUMI PĒC REVĪZIJAS

Pamatojoties uz revīzijas secinājumiem, VARAM un AiM sadarbībā ar CERT.LV sniegti ieteikumi e-pakalpojumu un tos atbalstošo IS pieejamības uzlabošanai

VARAM veikt VIRSIS sistēmā uzskaitīto datu kvalitātes pārbaudi un izstrādāt metodiku e-pakalpojumu un to atbalstošo IS sasniegtās pieejamības aprēķināšanai, kā arī veikt darbības, lai veicinātu “Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam” noteiktā rādītāja – 85% paaugstinātas drošības IS ir atjaunojamas – sasniegšanu

VARAM apkopot informāciju par sasniegto e-pakalpojumu un to atbalstošo IS pieejamības līmeni un veikt IS un e-pakalpojumu nepieejamības seku analīzi

VARAM normatīvajos aktos saskaņot prasības e-pakalpojumu un portāla Latvija.lv sasniedzamajam pieejamības līmenim, tostarp darbības laiku

AiM un VARAM izstrādāt datu apmaiņas mehānismu un vienotu informācijas uzkrāšanas punktu, lai operatīvi atklātu informāciju par ietekmētajām IS un e-pakalpojumiem un ilgtermiņā sniegtu informāciju par dīkstāves laiku

AiM sadarbībā ar CERT.LV noteikt ieteicamo par IT drošības incidentu iesniedzamo informācijas apjomu un struktūru

valsts pārvaldes elektroniskās telpas uzraudzības pilnveidošanai – AiM sadarbībā ar CERT.LV izstrādāt kritērijus, lai apzinātu iestādes, kurās obligāti ir jāizvieto CERT.LV drošības sensori, un sadarbībā ar VARAM izstrādāt stratēģiju drošības sensoru plašākai uzstādīšanai un izmantošanai

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
CERT.LV – Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija

AiM – Aizsardzības ministrija
IS – Informācijas sistēmas
IKT – Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
VRAA – Valsts reģionālās attīstības aģentūra

LVRTC – Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs
PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
VIRSIS – Valsts informācijas resursu, sistēmu un sadarbības informācijas sistēma

Latvijas Republikas Valsts kontrole